

Дата проведення - 24.03. 2020 . Викладач. Алмашій М.І.

Тема . Здобутки літератури, мистецтва та спорту у роки незалежності.

Пояснення навчального матеріалу

1. Загальні тенденції розвитку культури за роки незалежності.

Риси сучасного етапу розвитку культури:

Позитивні:

- подолання самоізоляції культури;
- відновлення історичної пам'яті народу;
- розкріпачення суспільної свідомості;
- відновлення і поширення релігійної культури;
- звільнення від догматів, стереотипів радянських часів;
- поява нових жанрів, типів, напрямів мистецтва і загалом культури;
- «повернення» емігрантської культури на батьківщину, зв'язок з діаспорою.

Негативні:

- непродумане руйнування цінностей радянського періоду;
- залежність культурного розвитку від примх ринку, комерціалізація культури;
- згортання до мінімуму державного фінансування культури;
- звуження поля діяльності установ культури;

- поширення і засилля масової культури;
- криміналізація сфери культури;
- агресивність деяких релігійних сект;
- поляризація.

Основні фактори, які впливають на розвиток сучасної української культури:

Фактори внутрішнього розвитку:

- економічна модель розвитку, стан економіки;
- зміни в соціальній структурі населення;
- зміни в державній структурі;
- політичний режим.

Історичні фактори:

- менталітет населення;
- особливості розвитку культури в радянський період;
- система духовних цінностей, на яких виховувалося сучасне покоління.

Зовнішні фактори:

- вплив загальносвітових культурних процесів;
- вестернізація масової культури;
- вплив російської культури.

2. Основні здобутки української культури та спорту за роки незалежності.

У розвитку національної культури в 1990-ті роки відбулися суттєві зрушення. З проголошенням незалежності були ліквідовані всі перепони на шляху розвитку національної культури: скасовані будь-які цензурні заборони, звільнено від ідеологічних штампів. Відкрито вільний доступ до здобутків усієї культурної спадщини людства.

Водночас культура виявилась найбільш вразливою в умовах становлення ринкових відносин. Позбавлені державного фінансування заклади культури опинились на межі закриття і зникнення. Незважаючи на складність нових умов існування українська культура продовжує неухильно розвиватися.

Проте, як уже зазначалося, на розвиток культури продовжують впливати такі негативні факти, як нестача коштів і відповідної законодавчої бази, комерціалізація культури.

У розвитку літератури відбулася кардинальна переоцінка суспільних ідеалів. Набула бурхливого розвитку художня публіцистика, що пояснюється високим рівнем політизації суспільства. Багато письменників стали політиками. Деякі з них поєднують творчість з політичною або громадською діяльністю: І. Дзюба, І. Драч, Р. Іванчук, Д. Павличко, Є. Сверстюк, В. Яворівський та інші.

Історична проза збагатилася новими романами П. Загребельного, Р. Іванченка, Ю. Мушкетика. У літературу увійшло нове покоління, представлене насамперед іменами І. Андрусяка, Ю. Андруховича, О. Забужко, В. Медвідя, В. Цибулька та інших.

Повернулися із забуття твори В. Винниченка, М. Зерова, Г. Косинки, М. Куліша, В. Стуса, М. Хвильового тощо. Читачі отримали можливість ознайомитися з творчістю літераторів діаспори: І. Багряного, Ю. Барабаша, В. Барки, О. Ольжича, Ю. Липи, У. Самчука, О. Теліги та інших.

3. Театр.

Відбувся справжній розквіт театрального мистецтва. Творча самостійність сприяла збагаченню тематики вистав і, відповідно, зростанню популярності театрів. Новаторами театрального мистецтва можна назвати таких режисерів, як Р. Віктюк, С. Данченко, С. Мойсеєв, В. Петров. Б. Шарварко та інші.

4. Образотворче мистецтво.

Розвивається і українське образотворче мистецтво. За роки незалежності було організовано декілька сотень виставок провідних українських майстрів. Для художніх галерей держава придбала понад 3 тис. творів, надає митцям спеціальні стипендії.

5. Музика та хореографія.

Музичне і хореографічне мистецтво України, яке має високий авторитет у світі, продовжує активно розвиватися. Провідні українські колективи і солісти вдосконалюють своє мистецтво.

Пісенна творчість пропагується на фестивалях «Червона рута», «Пісенний вернісаж», «Берегиня» та інших.

6. Кіно.

Незважаючи на засилля закордонної кінопродукції українське кіно продовжує жити. У 1990 р. вперше в історії українське кіно одержало нагороди Канського кінофестивалю (фільм С. Параджанова, Ю. Ільєнка «Лебедине озеро. Зона»). Дві студії художніх фільмів (у Києві та Одесі), студія хронікально-документальних фільмів, Національна кінематика і Студія анімаційних фільмів продовжують свою діяльність. Хоча фільмів видають у 10 раз менше, ніж в 1990 р.

7. Спорт.

Спорт став своєрідною візитною карткою України на міжнародній арені. З моменту проголошення суверенітету Україна проявляла турботу про створення власної системи спортивних інституцій, які в мали представляти український спорт на міжнародній арені. У 1990 р. було утворено Національний Олімпійський комітет, який в 1992 р. був визнаний міжнародним Олімпійським комітетом. Україна брала активну участь в Олімпіадах: в літніх видах спорту в 1992 р. в Барселоні (Іспанія), 1996 р. в Атланті (США), 2000 р. — в Сіднеї (Австралія); в зимових видах — в 1994 р. Ліллі Хаммері (Норвегія), 1998 р. — в Нагано (Японія), 2002 р. — в Солт-Лейк-Сіті (США).

За період 1992—2000 рр. українські спортсмени 1600 разів сходили на п'єдестал пошани на чемпіонатах світу і Європи з олімпійських видів спорту; 540 разів при цьому звучав український Державний Гімн. Найбільшого успіху українські спортсмени досягли в таких видах спорту: катання на ковзанах (О. Баюл), біатлон (О. Зубрилова та ін.), спортивна і художня гімнастика (О. Вітриченко та ін.), боротьба, бокс (брати Сидоренки), велоспорт, біг, плавання (Селантьєв та ін.) тощо.

Вагомі успіхи досягнуті також в ігрових видах спорту: футбол, гандбол, баскетбол та ін.

В останні роки українські спортсмени приймають участь і в професійному спорті (О. Баюл, брати Володимир і Віталій Клички та інш

